

ប្រសិនបើអ្នកគិតថាកូនរបស់អ្នក ឬក្មេងណាម្នាក់នៅក្នុងការថែទាំរបស់ខ្លួន អាចមានសេចក្តីត្រូវការពិសេស អ្នកអាចរកជំនួយបាន ។ ចំពោះក្មេងដែលមានអាយុទើបកើត ដល់អាយុ ៣ ឆ្នាំ សូមទូរស័ព្ទទៅ (ក្រសួងកិច្ចការវេជ្ជសាស្ត្រ កាលីហ្វ័រនីញ៉ា) California Department of Developmental Services តាមលេខ 1-800-515-BABY (2229) រួចជ្រើសយកលេខបន្ត “Early Start” ។ គេនឹងប្រាប់អ្នកនូវទីកន្លែងក្នុងតំបន់ ដែលអាចជួយអ្នកបាន ។ ការនេះអាចរាប់ទាំង (មជ្ឈមណ្ឌលប្រភពព័ន្ធយូធីស្តាម) Family Resource Center ។ អ្នកក៏អាចទទួលការគាំទ្រនៅទីនោះបានដែរ ។

ប្រសិនបើអ្នកគិតថាកូនរបស់អ្នក ឬក្មេងណាម្នាក់នៅក្នុងការថែទាំរបស់ខ្លួន អាចមានសេចក្តីត្រូវការពិសេស អ្នកអាចរកជំនួយបាន ។ អ្នកក៏អាច :

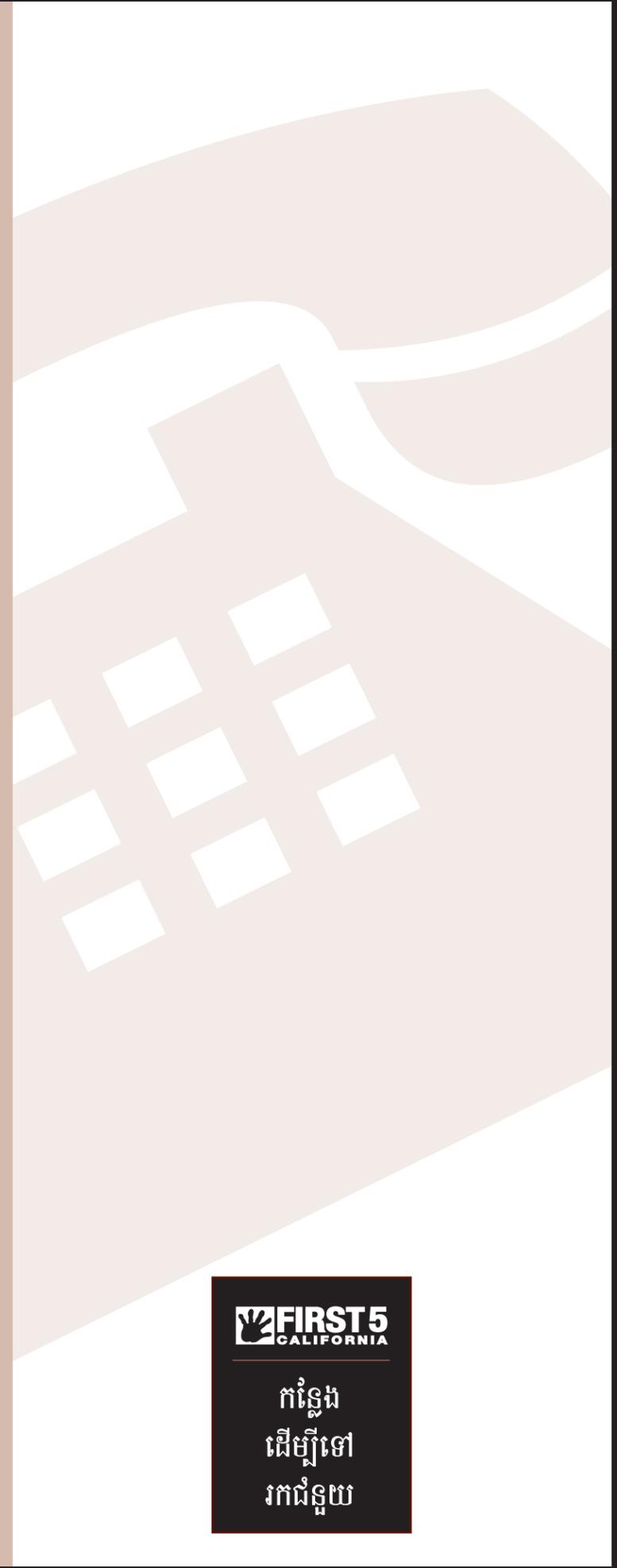
- ទូរស័ព្ទទៅសាលាសិក្សាមជ្ឈមណ្ឌល ក្នុងតំបន់ ។
- ទូរស័ព្ទទៅកម្មវិធីអប់រំពិសេស នៃការិយាល័យសិក្សាពិការប្រចាំខោនធី ។

គេអាចជួយស្តារទំនាក់ទំនងរវាងកូនរបស់អ្នកមានសិទ្ធិទទួលបានសេចក្តីត្រូវការពិសេសទាំងនេះ ។ ការបំរើទាំងនេះជាងករណី ហើយមិនអស់ថ្លៃអ្វីសោះ ។ ដើម្បីប្រើប្រាស់ការបំរើទាំងនេះ ឱ្យពុកម្តាយត្រូវការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀង ប្រយោជន៍ឱ្យគេសាកល្បងក្មេងនោះ ។ គេត្រូវតែយល់ព្រមឱ្យក្មេងចូលរៀន ក្នុងកម្មវិធីអប់រំពិសេស ។

ដើម្បីឱ្យបានព័ត៌មានបន្ថែមទៀត សូមទាក់ទង :
 California Department of Education
 Special Education Division
 P.O. Box 944272
 Sacramento, CA 94244-2720
 អ៊ីនធឺណិត : <http://www.cde.ca.gov/spbranch/sed/>

ចំពោះព័ត៌មានអំពីក្មេងៗដែលមានសេចក្តីត្រូវការពិសេស សូមទាក់ទង :
 ទូរស័ព្ទប្រចាំការថែទាំក្មេងៗ : 1-800-333-3212

អន្តរាគមន៍ :
 Web site: <http://www.ucsfchildcarehealth.org/index.htm>

សេចក្តីត្រូវការពិសេស

ការលូតលាស់ខាងសុខភាពនៃកូនរបស់អ្នក :
 ការសំគាល់ពីដើមដំបូង
 នូវសេចក្តីត្រូវការពិសេស

តើអ្វីទៅដែលជាសេចក្តីត្រូវការពិសេស?
 ក្មេងទាំងឡាយមានការរីកចម្រើនដោយកំរិត និងរបៀបផ្សេងគ្នា ។ ប៉ុន្តែក្មេងខ្លះមានសេចក្តីត្រូវការពិសេសតាំងពីកំណើតមកម៉្លេះ ។ សេចក្តីត្រូវការពិសេសទាំងនេះ មានការប៉ះពាល់ដល់របៀបដែលក្មេងនោះធំធាត់និងរីកចម្រើន។ ក្មេងខ្លះមានបញ្ហាពន្យារពេលក្នុងការលូតលាស់ ឬការខុសប្លែកភ្លាមបន្ទាប់ពីកើតមក ។ រីឯក្មេងខ្លះទៀតក៏មានបញ្ហាពន្យារពេលក្នុងការលូតលាស់នៅពេលបន្តិចក្រោយមក ។

ដឹងសញ្ញាទាំងឡាយ ពីដើមដំបូង អ្នកអាចជួយបាន ដោយដឹងសញ្ញាទាំងឡាយពីដើមដំបូង ។
 ដោយសារការអានព័ត៌មាននេះ អ្នកនឹងអាចដឹងបាននៅពេលដែលកូនរបស់អ្នកមានការពន្យារពេលក្នុងការលូតលាស់ និងមានសេចក្តីត្រូវការពិសេស ។ អ្នកអាចផ្តល់ជំនួយ ជួយដល់កូនរបស់អ្នក នៅពេលដែលគេត្រូវការជំនួយពីដើមដំបូង ។

កុំបង្អង់ចាំរកជំនួយ សំរាប់ក្មេង!
 ពេលវេលាល្អបំផុតសំរាប់ជួយដល់ក្មេង គឺចាប់ពីពេលកើតដល់អាយុ ៣ ឆ្នាំ ។ បើអ្នកគិតថាកូនរបស់អ្នកមានសេចក្តីត្រូវការពិសេស នោះត្រូវរកជំនួយភ្លាម ។ សូមកុំរង់ចាំរហូតដល់ក្មេងចាប់ផ្តើមចូលរៀន។ ត្រូវរកជំនួយឱ្យបានរួសរាន់ដែលអាចធ្វើទៅបាន ទោះបីជាក្មេងនោះនៅជាទារក ឬក្មេងតូចក៏ដោយ ។ យ៉ាងនោះក្មេងអាចទទួលបាននូវការគាំទ្រដ៏ត្រឹមត្រូវ។ វាអាចធ្វើឱ្យមានការខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំង នៅពេលដែលក្មេងនោះធំឡើង ។ វាអាចបញ្ឈប់បញ្ហាផ្លូវចិត្តទាំងឡាយនៅពេលក្រោយមក ។

កត្តាគ្រោះថ្នាក់ទាំងឡាយ ដែលអ្នកអាចសង្កេតមើល ។ ការខ្វះអាចបណ្តាលឱ្យក្មេងបិទក្នុងភាពគ្រោះថ្នាក់ សំរាប់សេចក្តីត្រូវការជំនួយពិសេស ។

ខាងក្រោមនេះគឺជាការទាំងឡាយដែលអ្នកអាចសង្កេតមើល :

- ក្មេងដែលកើតមិនគ្រប់ខែ ។
- ក្មេងដែលមានទម្ងន់តិចនៅពេលកើត ។
- ម្តាយប្រើគ្រឿងញៀន ផឹកស្រា ឬជក់បារីនៅពេលមានផ្ទៃពោះ ។
- មានអំពើហោរហៅនៅក្នុងភូមិផង ឬនៅក្នុងផ្ទះ ។
- ម្តាយនិងកូនមានទំលាប់អាត្រា ក្នុងការទទួលបាន ។
- ការគប់ប្រមូលក្នុងគ្រួសារ ។ ការនេះអាចជាផ្ទះដែលទំលាក់ គ្មានផ្ទះសំបែងនៅ ឬមានអ្នកណាស្លាប់ក្នុងគ្រួសារ ។

សញ្ញាទាំងឡាយ នៃការពន្យារពេលក្នុងការលូតលាស់ ក្មេងទាំងឡាយដែលត្រូវការជំនួយពិសេស មានការខុសប្លែកគ្នា នៅក្នុងរបៀបដែលគេរីកចម្រើន ឬប្រការព្រឹត្តិ ។ របៀបនៃការប្រព្រឹត្តខ្លះគឺគ្រាន់តែជាបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ក្មេង ។ តែមានការខ្វះខាតអាចបណ្តាលឱ្យមាន ការខូល់ខាញ ។ ខាងក្រោមនេះគឺសញ្ញាទាំងឡាយដែលអ្នកអាចសង្កេតមើល :

- ឥរិយាបថទូទៅ**
- នៅអាយុ ៦ ខែ វាមិនចង់ ឱ្យអ្នកណាកាន់ ឬនិយាយរកទេ ។
 - មិនចង់ឱ្យគេល្អងលោម ។
 - មិនយកចិត្តទុកដាក់ ។ មិននៅជាប់នឹងកិច្ចការបានយូរដូចដែលក្មេងដទៃទៀត ដែលមានអាយុដូចគ្នាធ្វើ ។
 - មិន ឬក៏រន្ធត់មើលចម្ងុំអ្នកដទៃ ។
 - មិនសប្បាយចិត្តពេលខំធ្វើការងារៗ ដែលក្មេងជាច្រើនមានអាយុដូចគ្នាធ្វើ ។
 - គេតែងសំដែងចេញឱ្យឃើញ ហាក់ដូចជាមានការចេស និងមានកំហឹង ។
 - សំដែងចេញឱ្យឃើញ ថាមានការខ្មាសអៀន និងរាចយ៉ាងខ្លាំង ។
 - មិនចង់ឱ្យអ្នកណាប៉ះពាល់ខ្លួន ។
 - មិនចង់ឱ្យមានរបស់អ្វី ឬមានខោអាវនៅក្បែរខ្លួន ។
 - ជួនកាលវាតែងចង់ធ្វើទុក្ខទោសដល់ក្មេងដទៃទៀត ដល់សត្វ ឬរបស់ទាំងឡាយ ។

ក្មេងកំរាច :

- ហាក់ដូចជាចង់កាច់បំបែករបស់របរ ច្រើនណាស់ ។

- មានការឆេះឆាវ ឈ្មោះ ស្រែក និងវាយតប់ ជាញឹកញយ ។
- សំឡឹងមើលមេឃ ឬអង្រួនខ្លួន ។
- និយាយទៅកាន់ខ្លួនឯង ច្រើនជាងក្មេងដទៃទៀត ។
- តែងបោកក្បាលទៅនឹងរបស់អ្វីមួយ ទៅនឹងរនាប ឬទៅនឹងជញ្ជាំង ។
- មិនដឹងថាពេលណាដែលមានការគ្រោះថ្នាក់ ។ វាអាចធ្វើការ ទាំងឡាយដូចជាដើរចូលផ្លូវឡាន ឬលោតពីទីខ្ពស់ៗ ។
- ឈឺជាញឹកញាប់ ។ វាអាចមានឈឺដោះ និងឈឺក្បាល ច្រើន ។
- ដកដង្ហើមតាមមាត់ ។
- មានបញ្ហាដេក ញាប់ ឬប្រើបង្គន់ ។
- រពិសហួស ។ ធ្វើការប្រញាប់ប្រញាប់ ឬក៏ងាយនឹងបែរ អារម្មណ៍ ។
- មានការលំបាកនឹងផ្គុំជំនិត សកម្មភាព និងចលនាចូលគ្នា ។
- មិនចង់ស្វែងរកការសរសើរពីពួកម្តាយ ឬពីអ្នកមើលថែទាំ ។

ការស្តាប់ឮ

- នៅអាយុ ៤ ខែ មិនងាកបែរទៅរកទិសដែលមានសំឡេង ឬសម្លេងចេញមកទេ ។
- មិនឆើឆើទៅនឹងសម្លេងខ្លាំង ។
- មានការឈឺត្រចៀកញឹកញាប់ ។
- មានភាពញឹកញយនៅត្រចៀក ច្រមុះ និងបំពង់ក ឬប្រតិកម្មជាច្រើន ។
- និយាយដោយមានសម្លេងខ្លាំង ឬមានសម្លេងទន់ភ្លន់ ។
- អាចនឹងមិនឆ្លើយពេលហៅឈ្មោះ ហើយក៏មិនចូលមក ដែរ ទោះបីជាមានការខ្លះដែលគួរឲ្យចាប់ចិត្តក្តី ។
- បង្វិលខ្លួនដើម្បីឲ្យត្រចៀកដដែលបែរទៅរកសម្លេង ជានិច្ច ។
- មានការលំបាកនឹងយល់ពីអ្វីដែលគេនិយាយ ។

ការធ្វើចលនា

- មានដៃដើររឹង ។
- មានរាងកាយទន់ជ្រាយ និងមិនមានជំហរមាំមួន ។
- ប្រើរាងកាយម្ខាងច្រើនជាងម្ខាងទៀត ។
- មានការលំបាកក្នុងការសរសេរសកម្មភាព ។
- មិនដៃគ្រាន់ដូចជាក្មេងដទៃទៀត ដែលមានអាយុប្រហាក់ ប្រហែលគ្នា ។

កាលនៅជាកូនផ្តិត :

- កាលនៅអាយុ ៣ ខែ គេនៅមានការលំបាក នឹងឆើបក្បាលឡើង ។

នៅអាយុ ១ ឆ្នាំ :

- មានការលំបាកអង្គុយបើគ្មានជំនួយ ។
- មានការលំបាកក្រោកឈរ ។
- មានការលំបាកនឹងលេងយករបស់អ្វីមួយ ។
- មានការលំបាកនឹងចាប់យករបស់អ្វីមួយនឹងមេដៃ និងចង្កុលដៃ ។

នៅអាយុ ២ ឆ្នាំ :

- មានការលំបាកទាត់បាល់ ។
- មិនអាចសរសេរ ឬគូរដោយងាយបាន ឬមិនបានទាល់តែសោះ ។
- មានការលំបាកក្នុងការសរសេរប៊ែមលេងដែលប្រើដុំពីរ ឬបី ។

នៅអាយុ ៣ ឆ្នាំ :

- មិនដើរឡើងចុះពីជណ្តើរ ។
- មិនអាចរត់ដោយមិនដួលបានឡើយ ។
- មិនអាចបើកទ័ព័រសៀវភៅបានដោយងាយឡើយ ។

នៅអាយុ ៤ ឆ្នាំ :

- មានការលំបាកក្នុងការឈរជើងមួយ ។
- មានការលំបាកលោតឡើងពីកំខាងក្រោម ។
- មិនអាចដាក់កង់កូនក្មេងដែលមានកង់បី ។
- មានការលំបាកចាប់បាល់ដែលគេឡើង ។
- មានបញ្ហាញាប់ដៃ ឬបង្វិលមេដៃយ៉ាងរហ័ស ។

នៅអាយុ ៥ ឆ្នាំ :

- មានការលំបាកភ្លោះនិងប្តូរជើង ។
- មានការលំបាកយោលទោង ។
- មានការលំបាកកាត់នឹងកង្រែ ។

ការមើលឃើញ

- ហាក់ដូចជាមានការលំបាកសម្លឹងមើល តាមអ្វីមួយ ឬមនុស្ស ។
- យកដៃជុំភ្នែកយ៉ាងច្រើន ។
- មានគ្របកង្វែកក្រហម ចេញទឹកភ្នែក ឬក្រៀមគ្របកង្វែក ។
- ទប់ក្បាលដោយរបៀបដោយ ឬខុសប្លែកពីធម្មតា នៅពេលខំប្រឹងមើលរបស់អ្វីមួយ ។
- មានការលំបាកនឹងជិសរបស់តូចតាច ដែលធ្លាក់នៅលើកំរាល ។
- មានការលំបាកនឹងផ្តោតមើលទៅលើអ្វីមួយ ឬសម្លឹងមើលឲ្យច្រំ ។
- បិទភ្នែកម្ខាងពេលណាចង់មើលរបស់អ្វីៗ ដែលនៅឆ្ងាយ ។

ការប្រាស្រ័យទាក់ទង កាលនៅជាកូនផ្តិត :

- នៅពេលមានអាយុ ៦ ខែ វាក៏នឹងធ្វើសម្លេងកូនកំរាច កេកកាត ។
- នៅស្ងាត់ខុសពីប្រក្រតី ។

នៅអាយុ ១ ឆ្នាំ :

- មិនយល់ពីពាក្យដំបូងមួយម៉ាត់ ដូចជាទឹកដោះដោ ដប ឬ លាហើយៗ ។
- មិននិយាយពាក្យ ម៉ាត់ ឬប៉ា (ម៉ាម៉ា ឬដាដា) ។

នៅអាយុ ២ ឆ្នាំ :

- ក៏នឹងហៅឈ្មោះសមាជិកក្នុងគ្រួសារ ។
- មិនហៅឈ្មោះរបស់អ្វីមួយដែលស្រួលៗ ។
- មិននិយាយហ្វូងដែលមានពាក្យពីរ-ម៉ាត់ ។
- មិនចង្កុលទៅរបស់ឬមនុស្សណា ដើម្បីបង្ហាញថាចង់បាន ឬត្រូវការអ្វី ។
- មិនគ្រវីក្បាលទៅទេឡើយ ។

នៅអាយុ ៣ ឆ្នាំ :

- មិនស្គាល់នាមត្រកូនខ្លួនឯង ។
- មិនដឹងថាជាក្មេងប្រុស ឬក្មេងស្រី ។
- មិននិយាយពាក្យជូនធម្មតា ។
- មិនអាចធ្វើតាមបង្គាប់ដែលងាយៗ ។
- មិនអាចនិយាយហ្វូងដែលមានពាក្យ បី-ឬបួន-ម៉ាត់ ។

នៅអាយុ ៤ ឆ្នាំ :

- មិនអាចនិយាយរឿងអ្វី ទោះជាជឿរឿង ពិត ឬជារឿងប្រឌិត-ឲ្យឡើយ ។
- មិនសួរសំណួរច្រើនទេ ។
- មិននិយាយហ្វូងដែលមានពាក្យ បី-ឬបួន-ម៉ាត់ ។

មានសម្តីដែលមនុស្សចាស់ពុំអាចយល់បាន ។

នៅអាយុ ៥ ឆ្នាំ :

- មិនដឹងថាខ្លួនមានអាយុប៉ុន្មានហើយទេ ។
- មិនអាចឆ្លើយសំណួរដែលសួរអំពី នរណា អ្វី នៅណា នៅពេលណា ឬហេតុអ្វី ឡើយ ។
- មិនអាចប្រើប្រាស់យោគដោយបែបផ្សេងៗបាន ។

ការគិត

នៅអាយុ ១ ឆ្នាំ :

- មានការលំបាកគិតគូរបញ្ហាងាយៗ ។ មិនអាចរក ឃើញរបស់អ្វីៗ បន្ទាប់ពីឃើញវាបានណាត់ទុក ។

នៅអាយុ ២ ឆ្នាំ :

- មិនអាចសំគាល់ផ្នែកងាយៗនៃរាងកាយ ដោយការចង្កុល ។
- មិនអាចដាក់របស់ដូចគ្នា ឲ្យត្រូវតាមចុន ។
- មិនស្គាល់នៅពេលចុះមើលខ្លួនឯង នៅក្នុងកញ្ចក់ ។

នៅអាយុ ៣ ឆ្នាំ :

- មិនយល់រឿង និងគំនិតអ្វីយ៉ាងស្រួលៗទេ ។
- មិនយល់លេខគណិតស្រួលៗ និងលេខ ដូចជា មួយ ច្រើនជាង ឬតិចជាង ។
- មិនអាចរាប់លេខ ១-២-៣ ។

នៅអាយុ ៤ ឆ្នាំ :

- មិនអាចឆ្លើយសំណួរបានត្រឹមត្រូវ ដូចជា តើវាធ្វើអ្វីនៅពេលវាយដេក ឬឃ្លាន?
- មិនអាចប្រាប់រាង និងពណ៌ ដែលខុសប្លែកពីគ្នា ។

នៅអាយុ ៥ ឆ្នាំ :

- គេមិនអាចយល់នូវគំនិតអំពី ថ្ងៃនេះ ថ្ងៃស្អែក ឬពីម្សិល ។

ការលេង

កាលនៅជាកូនផ្តិត :

- កាលនៅអាយុ ៣ ខែ វាមិនទាន់ចេះកេកកាត ឬញញឹម ។

នៅអាយុ ១ ឆ្នាំ :

- មិនចេះលេងល្បែង ដូចជា រ៉ាំក់-អី ឬល្បែងចាក់ទឹកដូង ។
- មិនចេះបក់ដែលាហើយៗ ។

នៅអាយុ ២ ឆ្នាំ :

- មិនធ្វើត្រាប់តាមឪពុកម្តាយ ឬអ្នកមើលថែ ដែលធ្វើការជាញឹកញយ ។
- មិនលេងល្បែងជាលាងចាន ធ្វើនំ ឬនៅធ្វើការ ។

នៅអាយុ ៣ ឆ្នាំ :

- ហាក់ដូចជាចង់លេងតែឯង ជាជាងលេងជាមួយក្មេងៗដទៃទៀត ។
- មិនលេងអ្វីមួយ ដោយមានគោលបំណងច្បាស់លាស់ ។
- លេងតែរុញ និងវាយតប់ ។
- មិនលេង ឬនិយាយជាមួយមនុស្សចាស់ និងក្មេងៗក្រៅពីក្រុមគ្រួសារ ។

នៅអាយុ ៤ ឆ្នាំ :

- មិនលេងល្បែងដែលប្រឌិតឡើង-ឲ្យឡើយ និងល្បែងលេងជាក្រុមៗ ដូចជាលេងបិទមុខបិទពួន ជាមួយក្មេងៗដទៃទៀត ។

នៅអាយុ ៥ ឆ្នាំ :

- មិនចែក និងប្តូរវេនជាមួយអ្នកណា ។
- មិនបង្ហាញពីការខ្វល់ខ្វាយ និងការយកចិត្តទុកដាក់ នៅពេលដែលវាត្រូវធ្វើ ។
- ជូនកាលក៏មិនបង្ហាញអំណត់ខ្លួន ដាក់អ្នកណា ។